

**Δικαιώματα του Παιδιού,
Ασφαλής πλοήγηση στο Διαδίκτυο
και Νέες Τεχνολογίες**

Συνήγορος του Πολίτη

Ανεξάρτητη Αρχή, κατοχυρωμένη από το Ελληνικό Σύνταγμα. Δημιουργήθηκε το 1998 και η λειτουργία διέπεται από το Νόμο 3094/2003

Λειτουργούν έξι διαφορετικοί θεματικοί Κύκλοι δραστηριοτήτων:

- Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Σχέσεων Κράτους – Πολίτη
- Κοινωνικής Προστασίας
- Ποιότητας Ζωής
- Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Ίσης Μεταχείρισης

Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

Δημιουργήθηκε με το νόμο 3094/2003 και ξεκίνησε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 2003

Αποστολή του είναι: η «*προάσπιση και προαγωγή των Δικαιωμάτων του Παιδιού*»

Λειτουργεί στο πρότυπο του διεθνώς καταξιωμένου θεσμού «*Συνήγορος του Παιδιού*»

Παιδιά θεωρούνται *όλα τα άτομα κάτω των 18 ετών*

Αντικείμενο και στοχοθεσία

Διαμεσολάβηση με στόχο την προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε συγκεκριμένες υποθέσεις παραβιάσεων από δημόσιους φορείς και ιδιώτες, ύστερα από αναφορές πολιτών/παιδιών, ή κατόπιν αυτεπάγγελτης παρέμβασης

Ανάληψη πρωτοβουλιών για την προάσπιση και προαγωγή των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ανηλίκων και ενηλίκων, την επικοινωνία με ανηλίκους, την κατάθεση θεσμικών προτάσεων και νομοθετικών ρυθμίσεων, και τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο

Θεματικές

- Ταυτότητα, ιθαγένεια, ληξιαρχικές πράξεις
- Γονική μέριμνα, υιοθεσία, εναλλακτική φροντίδα
- Επίπεδο ζωής και διαβίωσης
- Κοινωνική συμμετοχή, ψυχαγωγία, παιδότοποι
- Εκπαίδευση
- Σωματική – Ψυχική Υγεία, Πρόνοια, ΑΜΕΑ
- Εργασία
- Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Μέσα Επικοινωνίας
- Ιντερνέτ, Νέες Τεχνολογίες
- Το παιδί ως καταναλωτής
- Κακοποίηση-παραμέληση, βία
- Ενδο-οικογενειακή παραμέληση – κακοποίηση
- Ενδοσχολική βία-Σχολικός εκφοβισμός
- Οικονομική – σεξουαλική εκμετάλλευση, εμπορία
- Δικαιοσύνη – καταστολή – πρόληψη
- Υποδοχή μεταναστών και προσφύγων

Επικοινωνία

- Κάθε άμεσα ενδιαφερόμενος, ή άλλα πρόσωπα που έχουν άμεση αντίληψη παραβίασης δικαιώματος του παιδιού. Μπορεί να ζητήσει το όνομά του να μείνει **απόρρητο έναντι τρίτων**.
- Η αναφορά γίνεται **γραφτά** (στα γραφεία του Συνήγορου του Πολίτη, ηλεκτρονικά: <https://www.synigoros.gr/el/anafora/iponoli-anaforas>, ή με ταχυδρομική αλληλογραφία). Ανώνυμες καταγγελίες δεν γίνονται δεκτές ως αναφορές, μπορεί όμως να οδηγήσουν σε αυτεπάγγελτη ενέργεια.
- Κάθε ανήλικος μπορεί να τηλεφωνήσει στη γραμμή για παιδιά χωρίς χρέωση **800.11.32000**, ή να αποστείλει ηλεκτρονικό ερώτημα (rotao@synigoros.gr), για να ενημερωθεί πώς μπορεί να αντιμετωπίσει μια παραβίαση σε βάρος του, και να καθοδηγηθεί για τη συμπλήρωση αναφοράς, ή την προσφυγή σε μια τοπική δημόσια υπηρεσία ή υπεύθυνο/αρμόδιο ενήλικα.
- Τα παιδιά γίνονται δεκτά από τους επιστήμονες του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού σε ειδικό χώρο, χωρίς την παρουσία τρίτων. Τα στοιχεία τους παραμένουν **απόρρητα**, εκτός αυτών προς τους οποίους απαιτείται ενέργεια.
- Περαιτέρω επικοινωνία γίνεται με τον τρόπο που αυτά επιθυμούν (γραφτά, ηλεκτρονικά ή προφορικά)

Ανάδειξη της φωνής των παιδιών

- **Οργάνωση συναντήσεων** με ομάδες παιδιών, τις οποίες επισκέπτεται στο σχολείο, στη γειτονιά, στους χώρους φιλοξενίας, εργασίας, ψυχαγωγίας τους, κ.λπ.
- **Ανταπόκριση** στο ενδιαφέρον που εκδηλώνουν ομάδες παιδιών, γονέων και επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους
- Δημιουργία (2009) της **Ομάδας Εφήβων Συμβούλων** (δραστηριοποίηση σε τοπικό επίπεδο, ηλεκτρονική επικοινωνία, ανταλλαγή απόψεων), μέλη της οποίας συμμετέχουν σε συναντήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- **Παρέμβαση** με συστάσεις και συνεργασία προς αρμόδια υπουργεία, φορείς, νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, Δίκτυα και ΟΚοιΠ(ΜΚΟ), για σοβαρά ζητήματα που απαιτούν θεσμικές αλλαγές προς το συμφέρον των ανηλίκων, με απώτερο στόχο την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων τους

Ενημέρωση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

- ✓ έκδοση και διάδοση ενημερωτικών φυλλαδίων
- ✓ λειτουργία website-ιστοχώρου (www.synigoros.gr/paidi/)
- ✓ λειτουργία ηλεκτρονικού forum επικοινωνίας για τα μέλη ΟΕΣ
- ✓ λειτουργία ειδικής ενημερωτικής τηλεφωνικής γραμμής (800-11-32000), τηλ. ενηλίκων 2131306744 και 710.
- ✓ συμμετοχή σε ημερίδες, εκδηλώσεις, κ.λπ.
- ✓ πραγματοποίηση σεμιναρίων για επαγγελματίες που ασχολούνται με παιδιά και οικογένεια και ενημερωσεις γονέων.
- ✓ παραγωγή υλικού ευαισθητοποίησης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Τρόποι επικοινωνίας με τον Συνήγορο του Πολίτη-Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού

- ο Πού βρίσκονται τα γραφεία της Αρχής:
ΑΘΗΝΑ: Χαλκοκονδύλη 17, 10432 Αθήνα (Υποδοχή κοινού – Δευ. έως Παρ., στο ισόγειο, από 8:30-14:00)
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΔΕΘ ΗΕΛΕΧΡΟ ΑΕ, Εγνατία 154, Τ.Κ. 546 36 Θεσσαλονίκη, (Δευτέρα έως Τετάρτη 10:00 - 14:00)
- ο Τηλ. κέντρο: 2131306600 (Δευ.-Παρ. 9:00-14:00)
- ο Γραμματεία Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού: τηλ. 2131306703 και 605, Δευ.-Παρ. 9:00-16:00. Ηλεκτρονική διεύθυνση για ερωτήσεις μόνο: cr@synigoros.gr
- ο Για υποβολή ηλεκτρονικής/web αναφοράς: <https://www.synigoros.gr/el/anafora/ipovoli-anaforas>

Κριτήρια του εκφοβισμού

- ο Η συμπεριφορά είναι **σκόπιμη/στοχευμένη**
- ο Η συμπεριφορά είναι **συστηματική**
- ο Η συμπεριφορά είναι **επαναλαμβανόμενη**
- ο Υπάρχει μια **ανισορροπία δύναμης** μεταξύ **θύματος και δράστη/θύτη**

Cyberbullying/Διαδικτυακός Εκφοβισμός

Φαινόμενο, διαδεδομένο εντός και εκτός σχολείου

Αφορά μορφές εκφοβισμού που χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές συσκευές και τις νέες τεχνολογίες:

- ✓ Εκφοβισμός μέσω γραπτών μηνυμάτων
- ✓ Εκφοβισμός μέσω τηλεφώνου
- ✓ Εκφοβισμός μέσω φωτογραφιών και βίντεο (μέσω κάμερας κινητού τηλεφώνου κ.ά. μέσων)
- ✓ Εκφοβισμός μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail)
- ✓ Εκφοβισμός σε chat-rooms
- ✓ Εκφοβισμός μέσω ψηφιακών μέσων, κοινωνικών δικτύων, ηλεκτρονικών/ψηφιακών πλατφορμών
- ✓ Εκφοβισμός μέσω ιστοσελίδων

Διαφορές μεταξύ εκφοβισμού και ηλεκτρονικού εκφοβισμού

Εκφοβισμός

- άμεσος
- εκδηλώνεται κυρίως σε σχολικό χώρο, ή φυσικούς χώρους καθημερινότητας των ανηλίκων
- θύτης ή/και θύμα έχουν συνήθως ομαλές σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς
- φόβος για αντίποινα (σωματικά, λεκτικά και ψυχολογικά)

Ηλεκτρονικός εκφοβισμός

- (συνήθως) ανώνυμος
- εκδηλώνεται και εκτός σχολικού χώρου
- θύτης ή/και θύμα δεν έχουν εύρυθμες σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς
- φόβος απώλειας ηλεκτρονικών/διαδικτυακών προνομίων
- εύκολα στο μικροσκόπιο (ηλεκτρονικής) διερεύνησης
- οι ψυχοσυναισθηματικές αντιδράσεις των εμπλεκόμενων είναι δύσκολο να διακριβωθούν

Ενδείξεις cyberbullying-διαδικτυακού εκφοβισμού

- Διαδικτυακός εκφοβισμός συμβαίνει όταν κάποιος κακόβουλος παρενοχλεί ένα άτομο με τη χρήση της τεχνολογίας.
- Η παρενόχληση αυτή μπορεί να γίνεται σε τακτικά ή άτακτα χρονικά διαστήματα μέσω οποιασδήποτε πράξης εκφοβισμού, επιθετικότητας, τρομοκράτησης ή αυταρχικής συμπεριφοράς.
- **Ο διαδικτυακός εκφοβισμός περιλαμβάνει καταστάσεις όπως την αποστολή ακατάλληλων μηνυμάτων, τον αποκλεισμό ατόμων από ψηφιακές ομάδες συνομιλιών, την υποκλοπή ενός ξένου λογαριασμού, την δημοσιοποίηση άνευ άδειας φωτογραφιών/βίντεο, την διάδοση φημών κ.α.**
- Ένα θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού μπορεί να βιώσει μία έντονο άγχος, κατάθλιψη, ακόμα και αυτοκτονικές σκέψεις, ιδίως όταν μηνύματα μπορούν να σταλούν ανώνυμα και επομένως είναι δύσκολος ο εντοπισμός του θύτη.
- Σε σχολικό και οικογενειακό επίπεδο, οι συνέπειες είναι σημαντικές: άγχος, θλίψη, ευερεθιστότητα, διαταραχές ύπνου, ντροπή, ενοχή, δυσκολίες στην εμπιστοσύνη και στις διαπροσωπικές σχέσεις, μείωση της ακαδημαϊκής επίδοσης, απουσίες ή απομόνωση/περιθωριοποίηση.
- Ενδείξεις όπως: οι ξαφνικές εναλλαγές της διάθεσης, η απροθυμία χρήσης κινητών τηλεφώνων κ.α. ψηφιακών μονάδων, διαλείπουσα σχολική φοίτηση, ή/και ξαφνικές αλλαγές στις φιλίες/σχέσεις, αποτελούν στοιχεία για την έγκαιρη παρέμβαση.
- Επιπλέον, ο διαδικτυακός εκφοβισμός μπορεί να συμβεί οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας ή της νύχτας από οποιοδήποτε γεωγραφικό μέρος ή άτομο.
- Όταν τα μηνύματα ή οι φωτογραφίες/βίντεο δημοσιευθούν/αναρτηθούν στο διαδίκτυο, προβάλλονται άμεσα σε πολλούς χρήστες και αυτό αναστατώνει τα θύματα, που συνειδητοποιούν την ταχύτητα διάδοσης της πληροφορίας που τα αφορά.
- Ο εκφοβισμός μέσω του διαδικτύου μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος, εμπλέκοντας και άλλα άτομα που ενδεχομένως να μην γνωρίζουν προσωπικά το θύμα.
- **Ο διαδικτυακός εκφοβισμός επηρεάζει 1 στα 4 παιδιά και ενδεικτικά σχετίζεται με κατάθλιψη, άγχος και χαμηλή ακαδημαϊκή επίδοση.**

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις του Cyberbullying

Έρευνες αναδεικνύουν την επίδραση του cyberbullying στην ψυχολογία των θυμάτων;

- **Συναισθηματική Υγεία:** Οι έρευνες έχουν δείξει ότι το cyberbullying συνδέεται άμεσα με αυξημένα επίπεδα άγχους, κατάθλιψης και χαμηλής αυτοεκτίμησης, ενώ τα θύματα του διαδικτυακού εκφοβισμού αναφέρουν συχνά αισθήματα φόβου, θλίψης και απόρριψης. Επιπλέον, το γεγονός ότι το cyberbullying δεν περιορίζεται στο σχολικό περιβάλλον, αλλά συνεχίζεται και στο σπίτι μέσω διαδικτυακών μέσων, ενισχύει την αίσθηση της ανασφάλειας και της ανεξέλεγκτης έκθεσης για τα θύματα.
- **Αυτοεκτίμηση και Αυτοεικόνα:** Η χαμηλή αυτοεκτίμηση είναι ένα από τα πιο κοινά ψυχολογικά επακόλουθα του cyberbullying. Οι έφηβοι που γίνονται στόχοι τέτοιου είδους παρενόχλησης αναπτύσσουν αρνητική αυτοεικόνα και συχνά δυσκολεύονται να δουν θετικά τον εαυτό τους. Οι συχνές επιθέσεις μπορούν να δημιουργήσουν αισθήματα ντροπής και ανεπάρκειας, ενώ πολλές φορές ενισχύουν τις κοινωνικές ανασφάλειες.
- **Κοινωνική Απομόνωση και Ψυχική Κόπωση:** Το cyberbullying συχνά οδηγεί σε κοινωνική απομόνωση. Οι έφηβοι που είναι θύματα, συχνά αποφεύγουν την επαφή με συνομηλίκους τους, φοβούμενοι την περαιτέρω διαπόμπευση ή παρενόχληση. Αυτή η απομόνωση εντείνει τα αρνητικά συναισθήματα και επηρεάζει τη δυνατότητά τους να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν υγιείς σχέσεις.
- **Κίνδυνος για Αυτοκαταστροφικές Συμπεριφορές:** Η συναισθηματική και ψυχική πίεση που προκαλεί το cyberbullying μπορεί να οδηγήσει σε ακραίες αντιδράσεις, όπως αυτοκαταστροφικές σκέψεις και συμπεριφορές. Έρευνες επιβεβαιώνουν τη σύνδεση μεταξύ του cyberbullying και του αυξημένου κινδύνου για αυτοκτονικές τάσεις.

Πώς μπορούμε να το διαχειριστούμε;

- ο Αντιμετώπιση του cyberbullying με συλλογική προσπάθεια και συνεργασία από γονείς, εκπαιδευτικούς και την κοινωνία συνολικά.
- ο Εκπαίδευση των παιδιών στη σωστή χρήση της τεχνολογίας και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους, ως μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου.
- ο Έγκαιρος εντοπισμός τυχόν ενδείξεων cyberbullying, με στόχο την πρώιμη παρέμβαση και σωστή διαχείριση.
- ο Το cyberbullying αποτελεί ένα **κοινωνικό φαινόμενο με σοβαρές ψυχολογικές συνέπειες**. Η ευαισθητοποίηση όλων και η έγκαιρη παρέμβαση διασφαλίζουν την προστασία της ψυχικής υγείας των παιδιών.

Συμβουλές των ειδικών/επιστημόνων για να παραμείνει το παιδί ασφαλές

- Δεν απαντάμε στα εκφοβιστικά μηνύματα.
- Μπλοκάρουμε την πρόσβαση του αποστολέα.
- Αποθηκεύουμε μηνύματα ή συνομιλίες, εάν χρειαστεί να υποβάλλουμε σχετικά αναφορά σε αρμόδιο φορέα.
- Δεν προωθούμε μηνύματα, εικόνες, φωτογραφίες ή/και βίντεο που αφορούν τρίτο άτομο, χωρίς την άδεια του.
- Εφόσον προωθήσουμε μήνυμα που μας απέστειλε κάποιος για τρίτο άτομο, γινόμαστε μέρος του εκφοβιστικής συμπεριφοράς.
- Αναφέρουμε άμεσα το πρόβλημα στους γονείς μας ή σε άλλους ενήλικους που εμπιστευόμαστε.
- Μπορούμε να απευθυνθούμε και στη γραμμή βοήθειας **help-line** όπου εξειδικευμένοι επιστήμονες με μεγάλη εμπειρία σε τέτοια ζητήματα μπορούν να μας παρέχουν συμβουλές και υποστήριξη.

επισημάνσεις

Χρησιμότητα και πιθανοί «κίνδυνοι» της χρήσης των διαδικτυακών υπηρεσιών και των παροχών των λοιπών νέων τεχνολογιών:

- ✓ **επικοινωνία, πληροφόρηση**
- ✓ **αδυναμία επιβεβαίωσης ταυτότητας, ή αλήθειας πληροφοριών**
- ✓ **πληθώρα ερεθισμάτων**
- ✓ **κίνδυνος κατάχρησης πληροφοριών**
- ✓ **δυνατότητα προσέγγισης γνωστικών αντικειμένων διεθνούς εμβέλειας**
- ✓ **διακινδύνευση έκθεσης προσωπικών δεδομένων σε τρίτους**

προτάσεις

- ο **Ενημέρωση**
- ο **Γνώση**
- ο **Πρόληψη**
- ο **Έγκαιρη αντιμετώπιση**
- ο **Διαδικτυακός-τεχνολογικός αλφαριθμητισμός των φροντιστών των ανηλίκων**
- ο **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ και ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τα παιδιά μας και αναζήτηση έγκαιρης βοήθειας!**

Πού να απευθυνθεί ο γονέας ή το παιδί που δέχεται ηλεκτρονικό εκφοβισμό

- SafeLine-Ελληνική Γραμμή Καταγγελιών για παράνομο περιεχόμενο: www.safeline.gr
- Γραμμή Βοήθειας του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (οι αναφορές τόσο στην υπηρεσία chat συμβουλευτικής όσο και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι απόρρητες, ανώνυμες και εμπιστευτικές): <https://help-line.gr>, τηλ. 2106007686
- Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου: <https://SaferInternet4Kids.gr> (υποενότητες με ενημερωτικά φυλλάδια, παρουσιάσεις υλικού, εγχειρίδια επιμόρφωσης, αφίσες, κ.λπ.)
- Διεύθυνση Δίωξης Κυβερνοεγκλήματος (Ελληνική Αστυνομία): www.cyberalert.gr. Αδικήματα που εμπλέκουν ανήλικα άτομα: <https://cyberalert.gr/category/adikimata-pou-emplekoun-anilikous/>, τηλ.11188, ηλεκτρονική διεύθυνση: ccu@cybercrimeunit.gov.gr
- **Συνήγορος του Πολίτη-Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού.**
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης-ΕΚΚΑ: 24ωρη Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας: **1107.**

ενδεικτικοί χρήσιμοι σύνδεσμοι/links (πηγές πληροφόρησης):

<https://www.synigoros.gr/paidi>

www.ekka.org.gr

<https://cyberalert.gr/>

www.safeline.gr

<https://www.dpa.gr/>

<https://awareness.dpa.gr/http://ich-mhsw.gr>

<https://www.synigoroskatanaloti.gr/el>

<https://kataggelies.mindev.gov.gr/%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%89%CF%84%CF%8E%CE%BD/%CE%B1%CE%BD%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%82/>

<https://www.mindev.gov.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CF%89%CF%84%CE%B7/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD/>

<https://www.eett.gr/>

<http://www.arsis.gr>

<http://www.hamogelo.gr>

<http://www.saferinternet.gr/>

<https://saferinternet4kids.gr/>

<http://www.youth-health.gr/>

<https://www.csii.gr/>

<http://www.europa.eu>